

Motion till riksdagen 2013/14:Kr4

av Tina Ehn m.fl. (MP)
med anledning av prop. 2012/13:164

Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014– 2019

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den ansvariga myndigheten ska få i uppdrag att vid bedömning om programföretagens uppdragsuppfyllelse även väga in verksamhet som bedrivits på annan plattform än marknätssändning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att systemet med förhandsprövning ska avskaffas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att när planen för övergång till digitalradio färdigställs ska denna bli föremål för ett nytt ställningstagande i riksdagen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att programföretagens arbete med att tillgängliggöra sina arkiv i möjligaste mån ska underlättas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att villkoren för sändningstillstånden ska innefatta att kulturskapande utanför storstadsregionerna får utrymme i programföretagens utbud.

Inledning

Miljöpartiet de gröna har en positiv inställning till public service – radio och tv i allmänhetens tjänst. Allmänheten har rätt att få del av saklig och neutral information, därför anser vi att en väl fungerande public service är viktig i en modern demokrati. Public service fyller en folkbildande funktion och är dessutom mycket viktig för grupper och individer som av olika skäl har svårt att ta del av utbudet som tillhandahålls av kommersiella medieaktörer. Miljöpartiet

Fel! Okänt namn på

värnar public service oberoende – av såväl riksdag och regering som företag, organisationer och olika ekonomiska intressen.

Regeringen har presenterat en proposition för tillståndsperioden 2014–2019. Miljöpartiet föreslår flera förtydliganden.

Beakta programföretagens verksamhet på webben

Granskningsnämnden beaktar endast markbundna sändningar vid sina bedömningar av huruvida SR, SVT och UR uppfyller sitt uppdrag i allmänhetens tjänst. Detta bedöms utifrån om villkoren för sändningstillstånden är uppfyllda. Yttrandefrihetsgrundlagens regler om etableringsfrihet leder till att programföretagens verksamhet på internet inte kan regleras i sändningstillstånden, därför kan inte detta utbud – som är en betydande del av public service-företagens sammanlagda utbud – inte heller beaktas vid bedömningen av hur SR sköter sitt uppdrag. Internet är ett utmärkt forum för att driva public service-tjänster eftersom möjligheterna till interaktivitet och tillgänglighet är överlägsna markbundna sändningar. Därför måste programföretagen uppmuntras att satsa på webben. Med nuvarande ordning skapas incitament att material, som syftar till att uppfylla public service-uppdraget, i stället sänds genom markbundna sändningar, ofta på udda tider och utan möjlighet till interaktivitet, och med väsentligt sämre tillgänglighet. Det får den olyckliga konsekvensen att grupper och individer för vilka public service-uppdraget delvis är utformat, till exempel minoriteter och människor med funktionsnedsättning, får sämre tillgänglighet till public service i jämförelse med om materialet hade publicerats på webben. SVT, SR och UR tillhandahåller, trots detta, mycket material på webben. Om public service-företagen ska uppmuntras att även fortsättningsvis publicera material via internet, måste webbpublicering stimuleras. Den enda rimliga slutsatsen är att aktiviteten på webben måste räknas då granskningsnämnden bedömer hur företagen uppfyller villkoren i sändningstillstånden. Om en sådan förändring kommer till stånd får programföretagen mycket tydligare incitament att utveckla sina webbtjänster.

I propositionen medger regeringen att den nuvarande ordningen inte fungerar särskilt väl men avser trots detta inte att vidta några särskilda åtgärder för att lösa problemet. Det beror på att regeringen bedömer att det i så fall skulle behövas en översyn av huruvida grundlagen behöver justeras. Flera bedömare anser att grundlagsändring inte är nödvändig utan att det räcker med generella skrivelser i sändningstillstånden i kombination med myndighetsuppdrag till granskningsnämnden. Miljöpartiet anser att public service-företagens verksamhet på webben ska beaktas. Därför bör den ansvariga myndigheten få i uppdrag att, vid bedömningen av uppdragsuppfyllelse, även beakta verksamhet på andra plattformar med motsvarande tillgänglighet och med motsvarande användning av allmänheten. Vad som här har anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Förhandsprövning

Sedan systemet med förhandsprövning infördes har kritik kommit från flera håll. Kritikernas huvudsakliga farhågor har varit att public service-företagens oberoende ställning på sikt kan hotas, och att den dessutom eventuellt strider mot yttrandefrihetsgrundlagen. Motivet till att införa en förhandsprövning är att marknadspåverkan och snedvriden konkurrens ska undvikas. Miljöpartiet anser inte att en viss marknadspåverkan är negativ. Utgångspunkten för att bedriva public service måste vara att programutbud av bra kvalitet ska erbjudas. Av det följer oundvikligen en viss marknadspåverkan. Miljöpartiets uppfattning är att public service är ett viktigt komplement till andra aktörer. En del bedömare menar att förhandsprövningen strider mot yttrandefrihetsgrundlagens censurförbud och dess bestämmelser om etableringsfrihet. En viss marknadspåverkan kan inte motivera en åtgärd som eventuellt strider mot grundlagen, och som på sikt riskerar att underminera oberoendet för public service. Mot den bakgrunden anser Miljöpartiet att reglerna om förhandsprövning ska avskaffas. Vad som här har anförts om att förhandsprövningen ska avskaffas bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Digital radio

Frågan om en eventuell övergång till marksänd ljudradiodistribution är komplex. Vi har i dag ett system som innebär att radiokanaler i huvudsak distribueras genom marksänd analog radio i band II (87,5–108 MHz, FM). Detta kompletteras av webbradio, alltså material distribuerat genom internet. Detta system har hittills fungerat väl. Det analoga marknätet är stabilt och levererar ljudradiosändningar av god kvalitet, och med mycket god täckning över hela landet. I kombination med webbens möjligheter till interaktivitet och tillgänglighet efter önskemål, uppstår ett bra radioutbud för konsumenten. I propositionen görs bedömningen att fördelarna med att digitalisera marknätet talar för att detta ska genomföras.

Miljöpartiet anser att vissa aspekter av ljudradions infrastruktur är av extra stort värde. Det bör investeras i en *infrastruktur med utvecklingspotential*. Den distributionsform som vid en professionell bedömning antas ha störst möjligheter att äga bärkraft i framtiden bör prioriteras. Nästa steg är att den *mediala mångfalden* säkras – Miljöpartiet anser att tillgången till ett brett radioutbud är av stort värde för allmänheten. Det ska finnas utrymme för olika aktörer, kanaler och tjänster. Tekniken ska erbjuda möjligheter avseende tillgänglighet och interaktivitet. Vidare är det viktigt att vi har en infrastruktur som möjliggör *en god täckningsgrad i hela landet*. SR och UR ska även fortsättningsvis nå täckningskravet om att nå minst 99,8 procent av landets fast bosatta befolkning. Dessutom måste radionätets *tillgänglighet och stabilitet* säkras. Det är helt nödvändigt att vi har en infrastruktur som är tillförlitlig, även vid exceptionella situationer som extremt väder, naturkatastrofer och

Fel! Okänt namn på

väpnade konflikter. Distributionsformerna för radio ska bidra till omställningen till ett hållbart samhälle. Därför måste *energieffektivitet* beaktas vid beslutet om radions distribution.

Mot bakgrund av att frågan om digital marksänd radio rymmer många tekniska avväganden anser Miljöpartiet att frågan inte går att ta ställning till innan alla tekniska omständigheter är ordentligt klarlagda. Vidare bör det också utredas om det finns en efterfrågan hos konsumenterna som motiverar en övergång till marksänd digitalradio. Regeringen avser att tillsätta en utredning med syfte att en plan ska utarbetas för hur en övergång från FM-sändningar till marksänd digitalradio ska åstadkommas. Miljöpartiet anser att såväl tekniska omständigheter som radiokonsumenternas behov noga ska utredas i processen med framtagandet av denna plan. Frågan om ny infrastruktur är komplex, ett beslut måste vila på mycket väl underbyggda underlag, som beaktar alla aspekter av teknikens långsiktiga hållbarhet och funktionalitet. När planen färdigställts ska den framläggas för riksdagen för ny behandling. Endast så får lagstiftaren rimliga möjligheter att fatta ett välgrundat beslut. Vad som här har anförts om att när planen för övergång till digitalradio färdigställts ska den läggas fram för riksdagen för ett nytt ställningstagande bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Tillgängliggörande av arkivtjänster

Den digitala tekniken erbjuder stora möjligheter att tillgängliggöra material för allmänheten. Programföretagen i allmänhetens tjänst har ett enormt utbud av historia, samhälle, politik, idrott, kultur, och som regeringen påpekar har de ett särskilt ansvar för att deras tidigare produktioner tillgängliggörs för allmänheten. Internet har en mycket ändamålsenlig infrastruktur för detta ändamål. Genom en medelstillsdelning för åren 2012–2013 möjliggjordes för SVT, SR och UR att vidareutveckla sina digitala arkivtjänster. Som exempel kan SVT:s tjänst Öppet arkiv nämnas. Tjänsten har rönt stort intresse hos allmänheten. Mer än en miljon svenskar har hittills någon gång tagit del av tjänsten. Programföretagens arkiv rymmer stora delar av vårt gemensamma kulturarv och det är av stort värde att detta material finns tillgängligt för allmänheten. Miljöpartiet anser att det är viktigt att SVT, SR och UR har möjlighet att fortsätta tillgängliggöra sina arkiv för allmänheten. Därför bör det övervägas om programföretagens utökade medelstillsdelning bör förlängas. Om intäkterna från licensavgiftsbetalarna så möjliggör ska medelstillsdelningen utökas så att programföretagens arbete med att tillgängliggöra sina respektive arkiv kan fortsätta. Vad som här har anförts om programföretagens möjligheter att tillgängliggöra sina arkiv för allmänheten bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Kulturutbud utanför storstadsregionerna

Regeringen anser att SR och SVT under kommande tillståndsperiod ska fortsätta fördjupa, utveckla och vidga sitt kulturutbud. Miljöpartiet delar bedömningen att det är viktigt att kulturyttringar når människor. Det ligger väl i linje med uppdraget i allmänhetens tjänst. Tyvärr riktas i regeringens proposition ensidigt fokus mot storstädernas kulturinstitutioner. Miljöpartiet anser att det i sändningsvillkoren också måste formuleras villkor om att även kultur skapad utanför institutionerna i storstadsregionerna får utrymme i programföretagens utbud. Det kan till exempel röra sig om regionala teatrar, fria grupper och andra kulturorganisationer. Deras kulturskapande speglar landet och fyller en viktig funktion i rikets samlade kulturutbud. Vad som här har anförts om att lokalt och regionalt kulturskapande ska vara en del av programföretagens utbud bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 25 september 2013

Tina Ehn (MP)

Peter Eriksson (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Agneta Börjesson (MP)